

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Norsk Folkehøgskolelag (NF) • Noregs Kristelige Folkehøgskolelag (NKF)

Folkehøgskolene
Folkehøgskoleorganisasjonene
Folkehøgskolebladene

FHSR-rundskriv 18/10

Oslo 10.11.10

1. Forskningsrapport – samtaleopplegg

2. Lærersurvey - samtaleopplegg

Vedlagt følger to samtaleopplegg, ett til forskningsrapporten fra NTNU ”Som en sang i sinnet – som et eneste sollyst minne”

og ett i forbindelse med lærersurveyen som ble gjennomført av Pedagogisk institutt ved universitetet i Oslo våren 2010.

Begge oppleggene er utarbeidet av våre to pedagogiske medarbeidere i Øvre Vollgate, Lena Senstad og Odd Haddal.

Forskningsrapporten er sendt alle folkehøgskolene.

Artikkelen ”Hva forklarer folkehøgskolenes ”korpssånd”? Trykkes i bladene ”Folkehøgskolen” og ”Kristen folkehøgskole”

Folkehøgskolerådet anbefaler begge oppleggene og håper at de kan være til nytte for indre samtaler ved folkehøgskolene!

Med hilsen for Folkehøgskolerådet

Lars Sigve Meling /s/
-leder-

Odd Arild Netland /s/
-sekretær-

Samtaleopplegg: NTNUs studie av elevers utbytte av folkehøgskolen

Innledning

I 2007 initierte Folkehøgskolerådet et forskningsprosjekt som Samfunnsforskning og Program for lærerutdanning ved NTNU skulle gjennomføre. Prosjektet ble finansiert fra Folkehøgskolerådet og Kunnskapsdepartementet. Siktemålet har vært å finne uttrykk for effekten av folkehøgskolen. Spesielt var Folkehøgskolerådet interessert i om en effekt av folkehøgskole er mer effektiv høgre utdanning.

Hvorfor skal vi forholde oss til dette nå?

- Fordi denne rapporten nettopp har kommet ut, og dermed har satt folkehøgskolen på dagsordenen, for utdanningsminister, departement, forskningsmiljøer ved UiO og NTNU og media, på en måte vi sjelden opplever.
- Og for å snakke om hva vi, lokalt og sentralt, mener vi kan lære fra prosjektet. Det siste er bakgrunnen for dette følgeskrivet.

Hvordan har de gått frem i forskningsarbeidet?

Forskerne påpeker i rapporten utfordringer ved å måle effekt av et skoleår i vårt skoleslag. Måten de har valgt å gjøre det på er ved å:

1. undersøke elevers opplevde utbytte av et folkehøgskoleår ved å sende ut spørreskjema til tidligere elever. Og å følge opp funn fra undersøkelsen med dybdeintervjuer i grupper.
2. forankre noen av folkehøgskolens grunnideer (dannelse, demokrati, deltagelse o.s.v.) i nåtidige teoretiske diskurser (det eksistensielle møtet, sosial kapital o.s.v.)

På denne måten har prosjektet forsøkt å ramme inn hvordan skoleslaget kan sies å leve opp til sitt formål fra folkehøgskoleloven, og ha en plass i et moderne samfunn.

Men hva betyr rapporten for dere? Ta et overblikk over temaene og velg noen av dem til en samtale.

Tema 1

Rapporten beskriver utbyttet individet har av et folkehøgskoleår som:

1. Personlig modning
2. Utvikling av selvverd og mestringsforventning
3. Sosial læring
4. I noen grad forberedelse til utdanning

Stemmer dette med din/deres opplevelse?

Tema 2

Folkehøgskolen har en verdi i nåtid, kan rapporten fortelle. Hva trekker den spesielt fram (s. 39-41)? Gjenspeiler dette ditt bilde av folkehøgskolen i dag?

Tema 3

På side 68 står at skolens faglige profil er en viktig grunn til å søke folkehøgskole. På side 90 oppsummeres utbyttet av et folkehøgskoleår i etterkant. Fagene har liten plass. Hva er det som bidrar til denne utviklingen? Er den ønsket?

Tema 4

På side 70 oppsummeres noen viktige kjennetegn ved folkehøgskolen. Er det noe som overrasker deg i tabellen? Kjenner du igjen din skole? Er det noen viktige kjennetegn som mangler? Hvilke kjennetegn bør gjelde for din skole om fem år?

Tema 5

Side 102-103 trekker fram noen av sidene ved læringsmiljøet på en folkehøgskole. På hvilke måter bidrar f. eks. tempoet, stedet, rutinene, osv. til læringsopplevelsen? En elev sier: ”Det er opplevelsen selv som er målet.” Hva betyr det? Er du/dere enige? Hvordan henger det sammen med måten du løser din jobb på?

Tema 6

På side 89 sier rapporten at ”forberedelse til utdanning skårer lavest av alle faktorer som beskriver utbytte av folkehøgskoleåret.” På side 131 sier en rektor at elevene har nytte av folkehøgskolen fordi den bidrar til å ”bremse opp karrierejaget”. Er dette en god beskrivelse av folkehøgskolens forhold til utdanning?

Tema 7

I introduksjonen beskrives noe av den idémessige bakgrunnen for folkehøgskolen, og det stilles spørsmål til hvordan dette oversettes til vår tid. For eksempel sier rapporten at dannelse jo er så mangt, og at det i en folkehøgskoletradisjon er et vestlig begrep som i vår tid er mer porøst. Ser dere tegn på det ”porøse” i de store ideene på deres skole?

Rapporten referer til Grundtvig og beskriver en skole som fungerer best når den er dannet av folket, og forener pragmatikk og poesi. (s. 24) Hva betyr det i dag?

Tema 8

De første kapitlene i rapporten gjennomgår forskning som er gjort på skoleslaget tidligere. Hva finner dere mest interessant? Hva burde det, etter din mening, forskes mer på for å øke kunnskapen om hva vi gjør i folkehøgskolen?

Til slutt

Finner du noe annet i rapporten som undrer, morer, forskrekker, forarger, støtter eller oppmuntrer deg? Studien finnes på <http://folkehogskolene.net/sites/f/folkehogskolene.net/files/579942780.pdf>

Samtaleopplegg: Hva forklarer folkehøgskolelæreres "korpssånd"?

Dette er en studie som Knut-Andreas Christophersen, Eyvind Elstad og Are Turmo (Universitetet i Oslo) gjennomførte i 2009. Alle folkehøgskoler ble invitert, og svarprosenten var 56 %. "Det er viktig for folkehøgskolene at lærerne har et sterkt engasjement for de kjerneverdier folkehøgskolene bygger på og viser en "korpssånd" i sin læreratferd". Studien er en del av et større arbeid der lærere i andre skoleslag også er med. På noen områder skiller folkehøgskolelærerne seg fra de andre.

Hva betyr denne studien for lærerne på din skole? Ta et overblikk over temaene og velg noen av dem til en samtale.

Tema 1

Rapporten/artikkelen

Del artikkelen opp i mindre enheter (basert på innholdet). Gi en eller to lærere i oppdrag å oppsummere innholdet i hver enhet og diskutere hvordan dette kan brukes i praksis. Hva er den viktigste lærdommen vi kan ta med oss inn i en travel folkehøgskolehverdag?

Tema 2

Begreper og uttrykk

- *Læringsutbytte og læringstrykk*
- *Rektor-lærer-relasjonen og tydelig ledelse*
- *Ansvarliggjøring ("empowerment")*
- *Profesjonell autonomi ("selvstyre")*
- *Relasjonsbygging*
- *Korpssånd ("organizational citizenship behavior")*

Hva ligger i disse ordene? Hvordan kan innholdet i dem føres inn i praktisk arbeid?

Tema 3

Utsagn

Konklusjonene i studien bygger i stor grad på utsagn i et elektronisk spørreskjema som mange lærere fylte ut. Her er noen av utsagnene.

- Jeg har vesentlig grad av frihet og uavhengighet i jobben.
- Jeg har stor frihet når det gjelder planlegging, undervisning og annet arbeid.
- På denne skolen er det OK å diskutere følelser, bekymringer og frustrasjoner med skolens ledelse.
- Jeg setter høye standarder for elevenes innsats.
- Vanligvis ser jeg fram til hver arbeidsdag på denne skolen.
- Jeg føler meg ikke som en "del av familien" på denne skolen.
- Ledelsen får meg til å forstå hvilke mål skolen arbeider mot.
- Jeg jobber gjerne ekstra hardt i dag, for jeg er temmelig sikker på at skolen kommer til å gjengjelde denne innsatsen etter hvert.
- Denne skolen har investert mye i meg.
- Som lærer føler jeg meg virkelig verdsatt av samfunnet.

Drøft noen av disse utsagnene og se hvordan de passer for deg i din hverdag.

Tema 4

Selvevaluering

- "Folkehøgskolenes kapasitet til selvevaluering blir en sentral faktor for i hvilken utstrekning folkehøgskolene kan nyttiggjøre seg resultater fra målinger."
- "En mulig tolkning kan være at kvalitetsforbedringer best kan skje ved å satse på de menneskelige relasjonene mellom leder og lærere."
- "I forhold til folkehøgskolen kan målstyring og resultatkontroll bryte med kjerneideene som folkehøgskolen er tuftet på."

I en artikkel om forbedringsarbeid i folkehøgskolen snakker forfatterne (Eyvind Elstad & Are Turmo) om "skolekultur" (... at individer ... deler begrepsfesting, oppfatninger, verdier og sosiale normer.") Forfatterne trekker et skille mellom "forbedringskultur", "forbedringsprosess" og "forbedringsresultat". Folkehøgskoleloven pålegger skolene å gjennomføre en "forbedringsprosess" (selvevaluering) som fører til et "forbedringsresultat" (kvalitetsutvikling). I hvilken grad er det en "forbedringskultur" på skolen?

Tema 5

Balanse

I samme artikkel snakker forfatterne om fire skolemodeller basert på samspillet mellom autonomi og konflikt. På den ene siden balanserer skolen mellom høy grad av selvstyre (autonomi) og høy grad av styring utenfra. På den andre siden er balansegangen mellom likeartede normer og mål blant personalet og sprikende normer og mål. Tanken er at skolene balanserer mellom de fire skolemodellene, og de vises i denne modellen:

<i>Autonomi</i>	<i>Intern styring</i>	<i>Ekstern styring</i>
Konflikt		
Like normer og mål	Folkehøgskole som et selvstyrt samfunn av profesjonelle (pedagogisk personale)	Folkehøgskole som et instrument for nasjonal (politisk) agenda
Ulike normer og mål	Folkehøgskole som representativt demokrati	Folkehøgskole som servicebedrift i et konkurrerende marked

Drøft hva slags virkelighet som ligger bak modellene. I hvilken grad stemmer dette kartet med terrenget? Hvordan er balansen på din skole? Hvordan bør den være?

Artikkelen "Hva forklarer folkehøgskolelæreres 'korpssånd'?" trykkes bladene "Folkehøgskolen" og "Kristen Folkehøgskole".